

Sammanfattande diskussion

Alkohol och studenter är ett återkommande tema på olika nivåer i samhället: i alkoholpolitiken, inom olika vårdinstanser, i forskning och i debatten. Ofta handlar det om att studenter dricker för mycket och att detta kan åtgärdas med förebyggande metoder. Den här studien behandlar Stockholms universitet och på vilket sätt alkohol hanteras på pubarna där. Är det en myt eller ligger det något i påståendet att alkoholen flödar på universitetskrogarna? Resultaten från den här kartläggningen kan i viss mån bekräfta att det är en myt, i alla fall på Stockholms universitet. En klar majoritet av de nyckelpersoner som intervjuats anser att det går lugnt till med alkoholen på pubarna där. Drygt hälften av nyckelpersonerna ansåg dock att en viss överkonsumtion sker, men då snarare på efterfester och bland dem som arrangerar pubarna/festerna. Syftet med studien har emellertid inte varit att mäta studenternas alkoholkonsumtion utan snarare att översiktligt kartlägga universitetspubarnas verksamhet med fokus på de serveringstillstånd som finns där. Enbart utifrån klubbmästares och andra nyckelpersoners perspektiv har eventuella effekter av alkoholkonsumtionen undersökts (överkonsumtion/alkoholproblem/polisingripanden/vård). Nedan presenteras resultaten av den aktuella kartläggningen.

Inom Östermalms stadsdelsområde bor en något högre andel unga (19-24 år) jämfört med hela Stockholms stad. Inom socialtjänsten Östermalms sdf har en ökning av unga personer med en utvecklad beroendeproblematik noterats. Den här undersökningen återger att det var fråga om runt 10 studenter under år 2006, då inkluderas även personer som vårdades på familjenheten. Studenter nämns inte i Östermalms sdf:s handlingsprogram för det alkohol- och drogförebyggande arbetet, trots att de är relativt många i stadsdelen.

Stockholms universitets alkohol- och drogpolicy beskriver hur man ska förhålla sig till alkohol i studentlivet. Arbetsmiljön ska vara helt fri från alkohol och påverkade miljöer. Samtidigt har studenterna behov av ett socialt liv under studietiden. I detta avseende utgör studentkåren, med sin långa tradition av festligheter inom studentvärlden, en central aktör. Den här kartläggningen visar att policyfrågor och särskilt dokumenterade planer inom SUS kärverksamheter ännu är i sin linda. Några föreningar hade dokumenterade policy- och handlingsplaner som i princip alla var under omarbetning, annars var den muntliga traditionen rådande, en majoritet av dem som intervjuades

hänvisade till olika motto som exempelvis ”man ska dricka lagom”. Nära nog samtliga tyckte att deras policy efterlevs väl.

För att få servera alkohol mot betalning krävs ett giltigt serveringstillstånd. På universitetet finns nio tillstånd, nära nog alla gäller för slutna sällskap (HÖRS tillstånd på Lantis gäller dock för allmänheten). Serveringstillstånden innehåller villkor för att få servera alkohol. Exempel på det kan vara ifall medlemmarna i kåren får ta med sig en gäst till puben eller inte, pubens tillåtna öppettider, i vilken lokal alkoholen får serveras, krav på utbildning för dem som ansvarar för verksamheten/serverar alkohol, osv. Studenthälsan bistår med en alkoholutbildning per termin för kårens representanter och har tillsammans med Alkoholkommittén vid något tillfälle utbildat studenterna i att utforma policydokument. Utbildningen föll mycket väl ut och var delvis bättre anpassad än STAD-utbildningen (vilken varit den dominerande utbildningen för krögare i flera år).

Vidare syntes behovet av ytterligare stöd eller utbildning vara begränsat bland klubbmästarna och andra ansvariga för verksamheten. Åsikterna om befintliga utbildningar skilde sig åt. Några ansåg att STAD-utbildningen var bra men alldeles för dyr och ytterligare några menade att utbildningen borde förändras så att den bättre passar för studenter. Någon tyckte att statusen på Studenthälsans utbildning borde jämföras med STAD-utbildningen. En person uppmanade Studenthälsan att ligga på lite mer beträffande utbildning. Det fanns även önskemål om hygien-, ledarskaps-, brandskydds-, samt första hjälpen utbildningar. En reflektion angående STAD-utbildningen är att dess dokumenterat goda resultat delvis handlat om våld. Våld förefaller enligt denna kartläggning inte vara ett nämnvärt problem på Stockholms universitets pubar. Detta kan delvis förklara att några upplever att utbildningen inte riktigt passar in.

På tillståndsenheten i Stockholms stad har man ingen större erfarenhet av SU och de villkor som gäller där. Generellt menar de att kraven är lägre för serveringstillstånd som gäller slutna sällskap. Så har det blivit efter att ärenden prövats i domstol. Då vissa krav försvagats har andra tillkommit, t.ex. krav på utbildning inom vissa föreningar. Att villkoren och kraven ser olika ut i de olika föreningarna förklaras med att gamla formuleringar och uttryck kan finnas kvar i föreningar där inget särskilt inträffat.

Pubverksamheten på Stockholms universitet är svåröverskådlig. Under projektets gång har t.ex. uppgifter om antalet serveringstillstånd skiftat. Rent organisatoriskt är verksamheten rörig, vilket förmodligen har många olika förklaringar, delvis kan detta klargöras av skilda traditioner mellan olika fakulteter. Det finns till synes också en konflikt mellan att behålla sin särart och att uppnå mer enhetliga strukturer, till viss del krockar traditioner med

rådande regler för att få servera alkohol. Därtill sker ett kontinuerligt utbyte av folk på nyckelposter, vilket gör verksamheten lite sårbar och utgör ytterligare ett skäl till att utveckla fungerande strukturer och handlingsplaner för verksamheten och hanteringen av alkohol.

En hög andel av de nyckelpersoner som intervjuades ansåg att studenternas alkoholkonsumtion var normal och att pubkvällarna generellt är lugna. Några av klubbmästarna nämnde att ett fåtal studenter ev. drack för mycket och att detta oroad dem. Två klubbmästare trodde att studenter överlag hade en något högre alkoholkonsumtion än andra. Representanterna från HÖRS hade för liten direkt erfarenhet av detta för att kunna uttala sig i frågan. Drygt hälften av dem som intervjuades påpekade därtill att överkonsumtion förekommer, men att detta sker inom den krets som engagerar sig och arbetar med pubarna. Festandet sker då på interna fester, efterfester osv., någon nämnde studentkorridorerna som en arena. En nyckelperson som intervjuades beskrev de interna studentfesterna som tillhörande en "alkoholglorifierande kultur" som studenterna själva valt och som de tillhör under en kort fas i livet (och att denna därmed inte vanligtvis medför några problem att hantera).

Under pubkvällar och liknande upplevs annars en stark tradition av kontroll. Alkoholproblem har endast uppkommit i enstaka fall. I övrigt kan konstateras att eventuella problem ofta hanteras internt och med en slags "sunt förnuft" mentalitet. Bilden av att studenternas alkoholkonsumtion generellt är under kontroll bekräftas även utifrån, av bland andra den polis som intervjuades i studien. Trots det har polisen tillkallats till universitetet elva gånger under 2006. Orsakerna har varit brand, bevakningsuppdrag, inbrottslarm, misshandel, stöld, fylleri och sedlighetsbrott. En annan bild framträder delvis och kan vara värd diskutera närmare.

Syftet med undersökningen var därtill att ge ökad kunskap och förbättrad samverkan mellan Studenthälsan i Stockholm, Stockholms universitet och Östermalms stadsdelsförvaltning, som var de inblandade instanserna angående kartläggningen. Det senare kan bli än mer aktuellt inom ramen för ev. nya medel till utökad studie/verksamhet (studien ämnade också ge underlag till en ny ansökan om projektmedel). Under projektets gång har därtill kontakten mellan berörda instanser utvecklats, främst mellan Vuxenheten på Östermalms stadsdelsförvaltning och Studenthälsan i Stockholm. Detta har bland annat skett genom några möten där berörda parter presenterat sin verksamhet för varandra liksom en utökad kontakt mellan personer på ledande poster. En kartläggning ligger helt i linje med den nationella politiken på området, då alkoholkommittén under 2007 startat upp sådana vid fyra andra högskolor i landet.

Den aktuella kartläggningen har inte närmare undersökt den speciella alkoholkultur som finns inom studentlivet, dvs. overalfester och liknande (inte heller alla underföreningar som t.ex. Gaystudenterna och liknande), fokus har legat på pubar och serveringstillstånd. Denna kultur kanske är mer fruktbar att undersöka om målet är att minska alkoholkonsumtion/problem/skador bland studenterna. Att t.ex. problematisera kring olika frågor om alkoholens betydelse i studentmiljö liksom att beakta alkoholens positiva aspekter kan vara spännande inriktningar. Ett sådant perspektiv kan, som Swift-Johannison säger i sin rapport *Alkoholprevention på högskolan – erfarenheter från utvecklingshögskolorna*, ge en ökad förståelse och fördjupad kunskap i denna fråga. Ett närmande till målgruppens motiv och intressen är förmodligen en förutsättning för att lyckas med det alkoholpreventiva arbetet bland studenterna, menar hon. Swift-Johannisons studie ger för övrigt mycket goda hänvisningar till dem som ämnar starta upp ett alkoholpreventivt arbete inom högskolor/universitet. Hennes resultat pekar på ett behov av utökat samarbete, utökad kunskap, större hänsyn till lokala behov. Dessutom ställdes frågan om inte det alkoholpreventiva arbetet bör bedrivas i ett vidare perspektiv, där hela högskolan betraktas som en arena för utveckling.

Intresset för det alkoholpreventiva arbetet har tidigare varit svalt från universitetets ledning. Numera finns en arbetsgrupp med representanter från tillståndsmyndigheten, länsstyrelsen, alkoholhandläggare i olika Stockholmskommuner, SSCO,²⁸ biträdande byråchefen på SU och Studenthälsan vid KI som ska titta på frågan igen. Alkoholfrågan finns också med på dagordningen i en samverkansgrupp om arbetsmiljö för studenter.

---

²⁸ Stockholmstudenternas Centralorganisation.

Referenser

Litteratur

- Bullock, S. (2004). *Alcohol, Drugs and Student Lifestyle: A Study of the Attitudes, Beliefs and Use of Alcohol and Drugs among Swedish University Students* (SoRAD Rapportserie, nr 21). Stockholm: Stockholms universitet, SoRAD.
- Eriksson, A. & Olsson, B. (2004). *Alkoholvanor bland studerande: Konsumtion, konsekvenser och attityder bland högskolestuderande och övriga i åldrarna 19-29 år* (SoRAD Rapportserie, nr 19). Stockholm: Stockholms universitet, SoRAD.
- Sundbom, L. (2003), *Studenternas alkoholbruk: En undersökning vid nio svenska högskolor och universitet*. Forskningsrapport nr 7, SAMU, Uppsala.
- Swift-Johannison, A. (2006) *Alkoholprevention på högskolan – erfarenheter från utvecklingshögskolorna*. Stockholm, Alkoholkommittén.

Rapporter och dylikt

- Allmqvist, J. och Bergman, L. *Sjutton frågor och svar om Örebro Preventionsprogram*, broschyr utgiven 1999-2000.
- Alkoholkommittén (2006) *Att förebygga alkoholskador i universitets- och högskolemiljö. Alkoholkommitténs insatser 2001-2005*. Edita Västra Aros.
- Alkoholkommitténs verksamhetsplan 2007.
- Handbok Alkohollagen (2003), Statens Folkhälsoinstitut (www.fhi.se).
- Kommunstyrelsens riktlinjer för serveringstillstånd (1999) Tillståndsenheten, Socialtjänstförvaltningen Stockholm.
- Prop. 2005/06:30 *Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador*.
- Tillståndshandlingar - Tillståndsenhetens beviljade serveringsbevis för de aktuella fakultetsföreningarna, Tillståndsenheten Stockholms stad dec 2006.

Hemsidor på Internet

- www.alkoholkommitten.se/default.asp?id=1307
- www.alkoholkommitten.se/default.asp?id=1519
- www.di.se
- www.disk.su.se/
- www.fest.se/index.asp

www.fhi.se
www.hors.se
www.humf.su.se/index.html
www.jurstud.com/index.php/view/svenska/klubbmasteriet
www.luger.se/accelerator
www.nf.su.se/km/index.html
www.popaganda.se/index.php?gt=if
www.regelboken.su.se/pub/jsp/polopoly.jsp?d=961&a=2945
www.regeringen.se/sb/d/108/a/1466
www.sf.su.se/home/index.asp?sid=1201&mid=1
www.shr.se/templates/Page.aspx?id=1292
www.sisab.se/om/omasp
www.stad.org/
www.stad.org/projektet/utbildning/utbildning.html
www.stockholm.se/Extern/Templates/Page.aspx?id=80630
www.stockholm.se/Extern/Templates/Page.aspx?id=80639
www.stockholm.se/Extern/Templates/Page.aspx?id=43512
www.sus.su.se/student
www.sveaplanet.se
<http://sv.wikipedia.org/wiki/Anamnes>
www.sydsvenskan.se/lund.article237942

Personlig kommunikation etc.

Alexander Ebbersten, Informationsansvarig DISK, 11 december 2006.
Ann Hilmersson, fd. chef Tillståndsenheten Stockholms stad, 16 april 2007.
Anna Kjellman, klubbmästare Naturvetenskapliga föreningen, 10 januari 2007.
Anna-Lena Christensson, Programchef Socialtj. Östermalms sdf., 30 januari 2007.
Aurun Halén, f.d. ansvarig för programutskottet Socialhögskolan, 11 april 2007.
Bebben Teglear, programansvarig SUS, 28 november 2006.
Britt-Marie Crivier, pubansvarig Allhuset i Frescati, 25 maj 2007.
Elina Elmerup, ordförande Klubbmästeriet DISK, 11 december 2006.
Eliza Cederwall, Studenthälsan Stockholm, april 2007.
Emilia Ekblad, klubbmästare Humanistiska föreningen SU, 6 december 2006.
Eva Hultgren, restaurangchef HÖRS restauranger Stockholm, 3 januari 2007.
Henrik Warfvinge, klubbmästare Samhällsv. föreningen SU, 23 november 2006.
Janna Söderman Flodén, utredningssekr. Socialtj. Östermalms sdf., 27 april 2007.
Jarle Polarjevus, Citypolisen Stockholm, 11 januari 2007
Jenny Almenäs, förvaltningsansvarig SUS, 1 februari 2007.
Jens Jansson Sjölund, klubbmästare Juristerna Stockholms universitet, 16 jan. 2007
Jippo Sturesson, övermarskalk Humanistiska föreningen SU, 7 december 2006.
Josefin Lantz, ordförande i Föreningen Ekonomerna, 17 december 2006.
Kerstin Johnsson, Ungdomsmottagningen, Östermalms sdf., nov-dec. 2006.
Lisa Svärd Norbäck, v. klubbm. Humanistiska föreningen SU, 6 december 2006.

Malin Eklund, Studenthälsan Stockholms universitet, 26 oktober 2006.
Marcus Hedin, mästare Söxmästeriet, SUS, 12 januari 2007.
Mats Frigren, Tillståndsenh. Stockholms stad, nov.-dec. 2006, januari. 2007.
Mia Sand, ordförande Stockholms universitets studentkår, 1 februari. 2007.
Peter Örström, driftschef HÖRS restauranger, 8 januari 2007.
Philip Leruf, kårordförande JMK, SU, 15 januari 2007
Sabine Aspholm, representant från Socialhögskolans kårstyrelse, 27 november 2006.
Åsa Persson, preventionssamordnare Östermalms sdf., 22 november 2006

Observationer

Antonina Eriksson och Leena Hämäläinen, Allhuset den 29 nov 2006.
Antonina Eriksson och Leena Hämäläinen, Gula Villan onsdag 29 nov 2006 (kombinerat m. frågor t. dem i baren)
Antonina Eriksson och Leena Hämäläinen, Allhuset (Lilla Salen) 14 dec. 2006.
Antonina Eriksson och Leena Hämäläinen, Allhuset fredag 27 april 2007.